

VASTASELITYS

28.9.2014

Itä-Suomen hallinto-oikeudelle

PL 1744, 70101 KUOPIO

Viite Dnro 10513/14/8103
Verovelvollinen Eskil Piira Sukuseura ry (1704344-5)
Verovuosi 2012

Veroasajien oikeudenvilvontayksikön veroasiamies on 28.8.2014 antanut vastineen, johon vastaamme kunnioittavasti seuraavaa:

Asiat käsitellään samassa järjestyksessä kuin vastineessa.

Verovelvollisen vaatimus ja sen perustelut

Veroasiamies ei ilmeisesti luota tuomareiden kykyyn ymmärtää valituksen sisältöä, koska hän tekee ”keskeisistä perusteluista” selostuksen. Tämä sisältää riskin, että selostus ei vastaa alkuperäistä tekstiä. Pahimmin se näkyy sivulla 3, kun asiamies sekoittaa KHO:n päätösten 1980 T 1012 ja 1984 T 2005 sisällöt ja saa joko tahallaan tai vahingossa valituksen näyttämään sekavalta.

Taustatiedot

Eskil Piira Sukuseura on perustettu 3.7.1983 ja rekisteröity 1997.

Veroasiamies toistaa aivan oikein oikaisulautakunnan keskeiset perustelut:

- 1) ”Eskil Piira Sukuseura ry:n sääntöjen mukaista tarkoitusta voidaan pitää yleishyödyllisenä” ja
- 2) ” Eskil Piira Sukuseura ry:llä ei ole sellaisia yleishyödyllisiä tarkoituseriä, joita yhdistys olisi tukenut voittovaroja jakamalla. Verotuksen oikaisulautakunta ei löydä yhdistyksen tosiasiallisesta toiminnasta yleishyödyllistä tarkoitusta”. Lainaukset ovat oikaisulautakunnan päätöksestä.

Säätely

Veroasiamies toistaa lain säännöksiä ja lopuksi (s. 5) rajaa tulkintaongelman eri tavalla kuin oikaisulautakunta

”kysymys on lähinnä siitä, kohdistuuko Eskil Piira Sukuseura ry:n tosiasiallinen toiminta pääasiallisesti yhden suvun jäseniin eli sitä kautta rajoitettuun henkilöpiiriin. Sääntöjen perusteella Yhdistyksen toimintaa voitaneen sinänsä pitää hyödyllisenä toimintana eikä Yhdistyksen toiminta myöskään tuota jäsenilleen taloudellista etua.”

Oikeuskäytäntö ja oikeuskirjallisuus

Veroasiamies mainitsee päätökset KHO 1980 T 1012 ja 1984 T 2005 ja toteaa myös Matti Myrskyn maininneen ne kirjassaan. Asiamies katsoo, että käsillä oleva tapaus on rinnastettavissa ratkaisuun KHO 1980 T 1012, ”koska Eskil Piira Sukuseura ry:n tosiasiallinen toiminta ei käsitä muuta kuin tavanomaista sukuseuratoimintaa”.

Veroasiamies ei selvästikään tunne KHO 1980 T 1012 sisältöä. Siinä ei otettu kantaa tavanomaisen sukuseuratoiminnan yleishyödyllisyyteen. Kysymys oli perintöverosta, joka määrättiin nykyrahassa yli 100 000 euron omaisuudesta yhdistykselle, jonka olivat perustaneet yhden silloisen nykyperheen jäsenet. Omaisuus ja sen tuoton nauttiminen tuli perhepiiriin eli todellisuudessa hyvin pienen joukon hyväksi. Lisäksi sukututkimustoimintaa tässä tapauksessa pidettiin rajallisena. Ilmeisesti kyse oli saman perheen esivanhemmista.

Tässä kannattaa kiinnittää huomiota siihen, että KHO 1980 T 1012 ei määritellyt sukua ”rajoitetuksi henkilöpiiriksi”. Tämän määrittämisen teki kaksikymmentäviisi vuotta myöhemmin Verohallitus yhtenäistämishjeessaan 1.6.2005.

Ohjeen esittelijä ja hyväksyjä eivät ilmeisesti tunteneet sukuseuratoimintaa ja käyttivät kahta löytämäänsä oikeustapausta lain veroisina syventymättä päätösten todelliseen sisältöön ja tavanomaisen sukuseuratoiminnan luonteeseen.

Verohallituksella ei ole toimivaltaa antaa sitovaa määräystä tässä asiassa. Kuitenkin se ohjeellaan laajentaa näiden oikeustapausten sisältöä kirjoittamalla päätöksille ikään kuin perusteluita tavoitteenaan estää tuloverolain 22 §:n soveltaminen sukuseuroihin.

Pitää huomata, että toiminta, jonka sisällöstä aina on kyse kun yhdistyksen yleishyödyllisyyttä arvioidaan, määrittyi sekä vuoden 1980 että 1984 tapauksessa suurelta osin omaisuudesta, joka oli ensimainitulla perintönä saatua ja toisella säätiöpääomaa. Kun ensin mainitussa tapauksessa hyöty tuli yhden perheen perustamalle yhdistykselle, yhdistyksen toiminta ei ollut yleishyödyllistä. Jälkimmäisessä enin hyöty jaettiin ulkopuolisille ja säätiötä pidettiin yleishyödyllisenä.

”Tavanomainen sukuseuratoiminta” ei ole rinnastettavissa kumpaankaan edellä mainittuun tapaukseen. Ei ole pääomia eikä jaettavaa tuottoa. On jäsenmaksuilla rahoitettavaa

yhdistystoimintaa ja sukukokouksia, talkootyötä ja yhdistyksen puolesta maksettuja kuluja. Jos yhteisiä matkoja yms. tehdään, kukin rahoittaa matkansa eikä seuralla ole muuta roolia kuin järjestää matka.

Jos osaaminen riittää, sukututkimuskin tehdään talkootyönä ja yleensä tutkijan omalla kustannuksella. Tuloja voi tulla sukututkimusten myynnistä, kun tutkija luovuttaa tulokset korvauksetta yhdistykselle. Eräät seurat saattavat kerätä tukea toimintaansa myös tuloverolain 23 §:ssä mainituin keinoin. Eskil Piira Sukuseura ry:n toiminta on edellä kuvatun mukaista.

Palataan vielä kirjallisuutta koskevaan osaan. Matti Myrskyn kirjassa Yhdistysten ja säätiöiden verotus (2014) todellakin mainitaan veroasiamiehen toteamat kaksi KHO:n päätöstä. Sukuseura tai sukuyhdistys sanaa ei kuitenkaan löydy asiahakemistosta. Se on luonnollista, koska kirjassa ei ole yhtään oikeustapausta näitä koskien. KHO:n päätös 1984 T 2005 (s. 91) koski sukusäätiötä ja se on mainittu asiahakemistossa. Päätös 1980 T 1012 koski erään suvun jäsenten muodostamaa yhdistystä ja sen perintöverotusta. Tätä ei ole asiahakemistossa mutta sitä on käsitelty sivulla 92. Lisäksi on mainittu asiahakemistoon sisällyttämätön tapaus KHO 1980 II 620 sivuilla 96, 420 ja 421. Myrsky ei huomaa, että tapaukset KHO 1980 T 1012 ja KHO 1980 II 620 (vuosikirjassa) ovat sama asia. Tämä lipsahdus ilmenee myös kirjan lopussa olevassa oikeustapaustuettelossa, jossa nämä ovat eri tapauksina. Myrsky ei ole mainittavasti syventynyt puheena olevaan ongelmaan eikä häneen niin ollen kannata tässä asiassa vedota.

Pekka T. Talari julkaisi 2010 kirjan Yhdistykset, säätiöt ja verotus. Siinä on sama tilanne kuin Myrskyn kirjassa. Asiahakemistossa on vain sukusäätiö ja viittaus tapaukseen KHO 1984 T 2005. Tapausten KHO 1980 T 1012 ja 1980 II 620 tiedetään koskevan samaa asiaa mutta tapausta ei lähemmin tutkita. Sitä käytetään vain perusteena tulkinnalle, jonka verohallinto on omaksunut.

Kirjallisuus paljastaa sivutuotteena sen erikoisen asian, että tavanomaista sukuseuratyötä tekevien yhdistysten verotuksesta ei ole miltään ajalta julkaistuja oikeustapauksia. Esimerkiksi Yleishyödyllisten yhteisöjen verotusta selvittäneen valtiovarainministeriön työryhmän julkaisussa 31/2009 on kuvattu vuosilta 1969 – 2008 yhteensä 68 korkeimman hallinto-oikeuden tai Keskusverolautakunnan päätöstä, joista yksikään ei koskenut sukuseuraa.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisujen Finlex hakemistosta ajalta 3.11.1959 – 3.3.2014 löytyy hakusanalla yleishyödyllinen yhteisö 227 tapausta. Niihin sisältyvät tässä usein mainitut KHO 1980 T 1012 ja KHO 1984 T 2005. Muita sukuseuratoimintaan liittyviä tapauksia ei ole.

Hallinto-oikeuksien ratkaisujen hakemistosta ei löydy yhtään sukuseuraan liittyvää tapausta hakusanalla yleishyödyllinen yhteisö.

Keskusverolautakunnan ennakkopäätös hakemistossa 1994 – 2014 on 19 tapausta, joissa on kyse yleishyödyllisestä yhteisöstä. Mikään niistä ei koske sukuseuraa.

Mistä tämä hiljaisuus johtuu?

Tutkittua tietoa ei ole tiedossamme. Voidaan kuitenkin arvata. Sukuseurat pitävät itseään yleishyödyllisinä eivätkä tee veroilmoitusta ellei sitä erikseen vaadita. Verohallinnon resurssit ja todennäköinen maksuunpantavan veron vähäisyys lienee johtanut siihen, että verohallinto vaatii esitetyt veroilmoituksen palauttamista vain harvoilta. Poiminta on virallista (ohje Dnro 585/349/2011). Saadut ilmoitukset verotetaan. Pienistä tuloista, varsinkin tappiontasauksen jälkeen, määrätään pienet verot. Sukuseurojen rahat eivät riitä valitusprosessin hoitamiseen.

Verohallinnolla ei valitettavasti ole tilastoa, josta näkisi miten monta sukuseuraa kaikkiaan noin tuhannesta rekisteröidystä seurasta on verotettu ja paljonko niille on pantu maksuun tuloveroa. Tilasto osoittaisi, että tavanomainen sukuseuratoiminta ei ole tulon lähde.

Verotuskäytäntö

Veroasiamies viittaa Verohallituksen ohjeeseen 26.6.2014 Dnro A47/200/2014.

Hän lopettaa kuvauksensa toteamukseen, että ”verotuskäytäntö on Verohallituksen ohjeistuksen mukaista eli tavanomaista sukuseuratoimintaa harjoittavaa sukuseuraa ei pidetä yleishyödyllisenä yhteisönä”.

Ensinnäkin on todettava, että vuonna 2014 annetulla ohjeella ei voida ratkaista vuoden 2012 verotusta.

Muutama kommentti kuitenkin. Jos verrataan vuosien 2005 ja 2007 ohjeita vuoden 2014 ohjeeseen, havaitaan, että Verohallitus pyrkii tässäkin lainsäätäjän rinnalle.

Tuloverolain 22 §:ssä todetaan, että ”sen toiminta ei kohdistu vain rajoitettuihin henkilöpiireihin”. Vuoden 2005 ohjeessa sanotaan: Yleishyödyllisen yhteisön toiminta ei saa kohdistua vain rajoitettuihin henkilöpiireihin”. Vuoden 2007 ohjeessa sanotaan: ”Yleishyödyllisen yhteisön toiminta ei saa kohdistua vain rajoitettuun henkilöpiiriin”. Vuoden 2014 ohje sanoo: ”Yleishyödyllisen yhteisön toiminnan on kohdistuttava rajoittamattomaan henkilöpiiriin”.

Toinen muutos on lisäys: ”Sukuyhdistyksen sääntöjen muuttaminen jäsenpiirin osalta avoimeksi ei yksistään riitä yleishyödyllisyyteen, vaan toiminnan on myös tosiasiallisesti kohdistuttava rajoittamattomaan henkilöpiiriin”.

Lain mukainen lisäys olisi ollut: ”Sukuyhdistyksen sääntöjen muuttaminen jäsenpiirin osalta avoimeksi ei yksistään riitä yleishyödyllisyyteen. Tosiasiallinen toiminta ei voi kohdistua vain rajoitettuihin henkilöpiireihin.”

Ohjeessa olevan virkkeen osalta herää myös kysymys: mikä riittää?

Tässä on koko ajan taustalla Verohallituksen virheellinen käsitys tavanomaisen sukuseuratoiminnan luonteesta. Mitä on se toiminta? Se ei ole omaisuuden hallintaan ja tuoton jakamista.

Toiminta on vapaaehtoiseen kansalaistyöhön perustuvaa harrastus- ja vapaa-ajan toimintaa. Toiminnassa välttämätön raha saadaan pienillä jäsenmaksuilla ja kun se ei riitä, kutakin tilaisuutta varten kerätyillä kustannukset kattavilla osallistumismaksuilla. Kaikkiin tilaisuuksiin saavat kaikki kiinnostuneet osallistua. Sukututkimusten tulokset ovat yleisesti kiinnostavia ja kuka vain saa niitä kohtuullista maksua vastaan ostaa.

Eskil Piira Sukuseura ry:n tapauksessa koko toiminta on netissä kaikkien nähtävänä, vuosittain myös englannin kielellä kuvattuna. Seuran tutkimustoiminta on voinut yhdistää Piira, Piirainen, Piironen ja Piironen nimiset henkilöt samaan sukuun kuuluviksi. Sukukirjassa on noin 900 sivua, 4716 henkilötaulua ja noin 20 000 henkilöä. Avioliittojen kautta yli 500 sukua on kytkeytynyt Piira-sukuun ja tutkimuksemme palvelee myös heitä. Dna tutkimuksella selvitetään Piira heimon levinneisyyttä. Seura tekee laajaa yhteistyötä alueensa muiden sukuseurojen kanssa ja on ulottanut tutkimukset suvuista myös alueen kantatiloihin.

Tutkimusmenetelmien suhteen sekä tulosten laajuuden ja luotettavuuden puolesta voidaan todeta, että Eskil Piira Sukuseura ry:n toiminta on vuoteen 2012 mennessä kehittynyt niin, että voidaan jo puhua myös tuloverolain 22 §:ssä mainitusta tieteen tukemisesta.

Voi painokkaasti todeta, että Eskil Piira Sukuseura ry:n toiminta kohdistuu rajoittamattomaan henkilöpiiriin.

Oikeudenvallontayksikön vastine valituksen perusteluihin

Veroasiamies esittää väitteitä, joilla hän pyrkii torjumaan valituksen perusteluita, esim. että internetin kotisivut eivät osoita sitä, että yhdistyksen tosiasiallinen toiminta kohdistuu rajoittamattomaan henkilöpiiriin. Hän ei perustele väitteitään.

Veroasiamies viittaa Kouvolan hallinto-oikeuden päätökseen 2.5.2013 nro 13/0157/1 ja pitää tapauksia samanlaisina. Siinä lopputulos oli, että sukuseuraa ei pidetty yleishyödyllisenä. Korkein hallinto-oikeus ei myöntänyt valituslupaa. Päätös on siis lopullinen. Mutta oliko se oikein?

Oli hyvä, että asiamies otti tapauksen esille. Liitämme tähän valitukseen Kouvolan hallinto-oikeudelle tehdyn valituksen ja korkeimmalle hallinto-oikeudelle tehdyn valituslupahakemuksen. Asiakirjat kuvaavat hyvin missä tilanteessa ollaan.

Tapaukset eivät ole samanlaisia. Kouvolan tapauksessa säännöt olivat vielä muuttamatta ja jäsenyyttä ei vielä ollut avattu kaikille. Eskil Piira Sukuseuran tutkimustoiminta on paljon laajempaa. Kouvolan tapauksen sukukirjassa oli vuonna 2010 noin 600 taulua ja sukuun kytkeytyneiden muiden sukujen määrä oli luonnollisesti vähäisempi. Piiran kotisivut ovat paljon täydellisemmät ja niiden englanninkieliset sivut palvelevat koko maapallon väestöä, jos osaa englantia ja Piirat kiinnostavat.

Verohallituksen virheellinen ohje on lukinnut oikaisulautakunnat hylkäämään valitukset, jos kysymys on tavanomaisesta sukuseuratoiminnasta. Verohallitus on siis mitätöinyt tuloverolain 22 §:n soveltamisen tavanomaiseen sukuseuratoimintaa ilman että sille saisi laista tukea.

Tämän kanta on niin vahva, että oikaisulautakunnat ja asiamiehet kirjoittavat aivan todenvastaisia perusteluita papereihinsa voidakseen sitä noudattaa.

Hallinto-oikeuksien päätöskäytäntö ei ole tiedossamme. Kouvolan hallinto-oikeuden puheena oleva päätös osoittaa, että se perusti ratkaisunsa verotuskäytännön vakiintuneisuuteen tutkimatta yksittäisten tapausten eroja. Ehkäpä siellä ajateltiin, että on korkeimman hallinto-oikeuden asia ilmaista uusi tulkinta, kun tapaukset ovat erilaisia.

Shakkitermein ollaan kuitenkin pattitilanteessa kun korkein hallinto-oikeus ei myönnä valituslupia sukuseurojen taloudellisen toiminnan vähäisyyden vuoksi.

Johtopäätös

Veroasiamies esittää luonnollisesti valituksen hylkäämistä. Hän ei ole kuitenkaan tuonut esille miksi Eskil Piira Sukuseura ry:tä ei voida pitää yleishyödyllisenä yhteisönä vaikka sen toiminta sekä säännöissä että todellisuudessa kohdistuu rajoittamattomaan henkilöpiiriin.

Jos tapausta verrataan tuloverolain 22 §:n 2 momentissa yleishyödyllisinä yhteisöinä mainittuihin maatalouskeskukseen, maatalous- ja maamiesseseuraan ja työväenyhdistykseen, Eskil Piira Sukuseura ry:n toiminta kohdistuu paljon rajoittamattomampaan henkilöpiiriin kuin edellä mainituilla yhdistyksillä. Niillä kaikilla on alueellinen ja ammatillinen toimintakenttä eikä toiminnan kohdistuminen suinkaan ole rajoittamaton. Laki ei sitä edellytä.

Veroasiamies ei ole osoittanut millä tavoin Eskil Piira Sukuseuran ry:n toiminta kohdistuisi vain rajoitettuihin henkilöpiireihin.

Mitä vielä tulee oikaisulautakunnan käyttämään perusteluun (tosiasiallinen toiminta ei yleishyödyllistä) toteamme, että seura ei tee mitään mikä ei olisi yleishyödyllistä eikä veroasiamieskään ole muuta väittänyt.

Kun sekä oikaisulautakunta että veroasiamies ovat myöntäneet, että Eskil Piira Sukuseura ry sääntöjensä puolesta täyttää yleishyödyllisen yhteisön kaikki tunnusmerkit, ja seuran tosiasiallinen toiminta vastaa sääntöjä, ainoa oikea lopputulos on todeta seura yleishyödylliseksi yhteisöksi.

Vetoamme hallinto-oikeuteen vielä sen suhteen, että mahdollisesti kielteinen päätöksenne jää lopulliseksi, jos korkein hallinto-oikeus intressin vähäisyyden vuoksi ei myöntäisi valituslupaa. Oikeusturvan toteutuminen on silloin hallinto-oikeuden varassa.

Siltä varalta, että hallinto-oikeudessa katsottaisiin asia kaikista perusteluistamme huolimatta tulkinnanvaraiseksi, pyydämme, että asiassa noudatetaan verotusmenettelylain 26 §:stä ilmenevää yleistä verotuksessa noudatettavaa periaatetta, jonka mukaan tulkinnanvarainen asia ratkaistaan verovelvollisen eduksi. Veroasiamies voisi hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta, jos se nähtäisiin tarpeelliseksi.

Uudistamme siis pyynnön, että toimitettu verotus kumotaan ja maksuunpannut verot palautetaan.

Laati:

Kari T. Ahonen
Kanslianeuvos, varatuomari
Haapaniemenkatu 16 B 165, 00530 Helsinki

Liitteet: Kouvolan HaO:n tapaukseen liittyvät valitus ja valituslupahakemus